

ZORAN ALAGIC INTERVJUAR PERCIVAL

Hur ser du på den nya boken? Vad är egentligen orsaken till att du ger ut den efter så lång tid? Det är inte givet att gamla hopplockade texter håller för en roman, som det dock gör i detta fall. Hur kommer det sig att historien hänger ihop och kan sättas samman efter så många år?

– ”Drömmen om horisontstaden” har grävts fram ur det förflutna och är en sorts upptakt till mitt författarskap. Fragment har tidigare publicerats, men inte helheten. Manuset har varit splittrat, vilket framgår av den bakgrundshistoria som avslutar boken. När jag lyckats återsamla alla delar har jag satt ihop helheten på nytt – en helhet som har en musikalisk karaktär där alliterationer och assonanser används. Som framgår av de avslutande ”bakgrundstexterna” har det på begynnelsestadiet (efter det att boken skrivits klar) rått en viss tvekan om det skulle behövas ytterligare ett kapitel, eller kanske flera kapitel. Men under den nästan rekordlånga väntetiden före utkomsten, har jag insett att tretton kapitel är det rätta omfånget. Allt som ska vara med är med. Och drömmen om Horisontstaden kan fortsätta inom varje läsare. – Som du förstår finns det många tolkningsmöjligheter och den symboliska dimensionen är inte den minst viktiga.

Hur ser du på musiken i dina texter?

– Jag har alltid tilltalats av den isländska litteraturen som arbetar med kenningar, alliterationer och assonanser. Det märks ju inte minst i mina lyrikböcker, i min dramatik (se t.ex. ”Människoriket. En saga som spelar”) och i ”Drömmen om horisontstaden”. Flera av mina engelskspråkiga texter är med i den musik jag komponerat. Och jag uppskattar exempelvis en musikalisk och rytmisk poet som T.S. Eliot – och naturligtvis även andra musikmedvetna diktare. Till dem hör James Joyce och Samuel Beckett. Musiken inom en poet kan – tror jag – ibland ge form åt en text som sedan även kan bli musik.

Musik i sig är ju viktig för dig, hur kom du till musiken – eller kom den till dig?

– Jag har som du vet levt i olika musikkulturer och trakterat flera instrument, i första hand trummor, xylofon och flöjt. Men även klanginstrument från utomeuropeiska kulturer. I första rummet är jag intresserad av människorösten som bärare av naturliga själsliga kvaliteter. Jag har tilltalats av det tibetanska sjungandet, den afrikanska sången och de afrikanska och indianska sätten att framföra musik. Men mycket har kommit spontant inifrån mig själv. – Till mina första verk hör den experimentella operan ”Vagabond i afrikanskt vagnsskjul” som ingår i min omfångsrika diktbok ”Tema på Tiden”. Här finns, liksom i mina senare dramatiska arbeten, köror och solopartier som handlar om existentiella mänskliga frågor. Musikalisk-rytmiska texter, som ingår i mitt helaftonsdrama ”Människoriket”, framfördes våren 2005 av teaterlever i en fabrikslokal i Hällefors. En ”teaterfolkhögskola” hade tagit initiativet till en uppsättning som blev mycket lyckad.

Berätta om dina musikaliska fränder som Stockhausen och övriga!

– Jag vill inte påstå att Karlheinz Stockhausen är en kompositör som jag influerats av, men han är en vän vars musikaliska verk jag uppskattar och värdesätter. Jag lärde känna honom när han kom till Sverige år 2000 och framförde delar av sin musik på Elektronmusikfestivalen i Skinnskatteberg.

– En annan elektroakustisk kompositör som jag känner och även samarbetat med heter Pierre Henry. Om honom skriver jag i min essäbok "Från en värld till en annan". På sätt och vis står hans verk mig närmare än Stockhausens. Henry har, liksom Stockhausen, arbetat med människorösten, som för mig är det betydelsefullaste musikinstrumentet i mina kompositioner. – Vad kan människorösten utträta? Vad är dess mest helande och naturliga tonomfång? Har vi i detta fall något att lära av de tibetanska och afrikanska sångarterna? – Men visst finns det även europeisk röstbehandling som är ovanligt tilltalande och självklar – t.ex. traditionell sång från Korsika, Ligurien, Albanien och Bulgarien. Även den ryskortodoxa sången är en inspirationskälla för mig. Och en som tagit djupa intryck av denna sång är den nutida engelske tonsättaren John Tavener.

Hur ser du på den musik du skriver och spelar in?

– Den musik jag ägnat mig åt har spelats in i flera studior. Under de senaste åren har det uteslutande varit fråga om EMS i Stockholm. Men det rör sig inte om någon renodlad elektroakustisk musik. Jag har skapat grafiska partiturer och i sällsynta fall sånger som går att skriva ner som noter. Men oftast har det handlat om en ny form av musikaliskt skapande som tog sin början i Europa under mitten av förra århundradet. Bearbetandet av ljud har lett till en musikkonst och en ljudkonst som vidgat de musikaliska horisonterna.

– Jag skulle kunna formulera otroligt många meningar om mina musikidéer där rytmer och röster spelar huvudroller. Ja, jag har också sökt någonting som man kan kalla urröst, urljud och urrytm. Mycket har jag inte realiserat, men något av mina intentioner finns på de cd:n jag på senare år givit ut i små upplagor (se www.artdistribution.se). – För närvarande pågår ett arbete på en ny och omfattande komposition som utgår från en enkel balladartad sång.

– En av mina kompositioner, "The Waves. For Mary Magdalene", har framförts både i Sverige och i Egypten (Bibliotheca Alexandrina) till mitt koreodrama med samma namn. En annan komposition med namnet "Play Time Music", som uruppfördes i Quito, Ecuador, år 2002, sändes i den svenska musikradion vårvintern 2003, framfördes år 2004 på Fylkingen (forum för ny experimentell musik) i Stockholm och kunde höras som "bildkonsert" (med bilder från mayaindianernas kultur) på Etnografiska Museet i Stockholm i oktober 2005.

– Nästan allt jag har komponerat har sänts i Sveriges Radio.

Vad är målet med dina skönlitterära verk?

– Vägen är hela tiden mitt mål, kanske man kan säga. Orden skapar mitt liv och livet skapar mina ord.

– "Time Plays" heter en av mina böcker. Tiden leker. Det förflutna finns i det framtida och framtiden finns i det förflutna. – Att skapa rättvisa i den stora orättvisan är naturligtvis inte alltid en möjlighet, men man kommer inte ifrån att dikt-konst-litteratur-teater-musik kan betyda katharsis (rening) för de själar som är öppna för förändring och förvandling. Min teater, som innehåller både text och musik, ser jag som en katharsis-teater och en initiation.

Vad säger du för övrigt om Harold Pinter som årets nobelpristagare?

– De senaste årens nobelpris i litteratur har ifrågasatts av många. Pristagaren Elfriede Jelineks ordval, budskap och manerade stil har inte imponerat på mig. Hon ser språket som en hund som nafsar henne i hasorna. – Harold Pinter är väl mer bosatt i sitt språk – åtminstone i de pjäser han har skrivit. Här finns en vardagsmagi som är både originell och tilltalande. Men är han för den skull värd ett nobelpris? – Borde inte årets nobelpris ha gått till den säregat nyskapande visionäre poeten Adonis (se min bok "Från en värld till en annan")?